

PÜSPÖKSZILÁGY

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés
Polgármesteri köszöntő
2. Püspökszilágy bemutatása
Általános településkép, településkarakter
3. Örökségünk
Településképi szempontból meghatározó építészeti, táji és természeti értékek
4. Eltérő karakterű területek Püspökszilágyon.
Településközponti, hagyományos beépítésű terület
Változatos megjelenésű területek
Beépítésre nem szánt településrész
5. Ajánlások, építészeti útmutató
telepítés
magasság
tetőhajlásszög
tetőforma
anyaghasználat, színezés
kerítések
tornácok
homlokzatképzés, anyaghasználat
részletek
kertek
ajtók, ablakok
utcák, terek, közparkok, közterek
6. Mai jó példák, épületekre, építészeti részletekre
ajtók, ablakok, tornácok,
anyaghasználat, színek, homlokzatképzés,
kerítések,
kertek, zöldfelületek kialakítása
7. Jó példák, sajátos építményfajtákra
reklámhordozók
egyéb műszaki berendezések

Mellékletek:

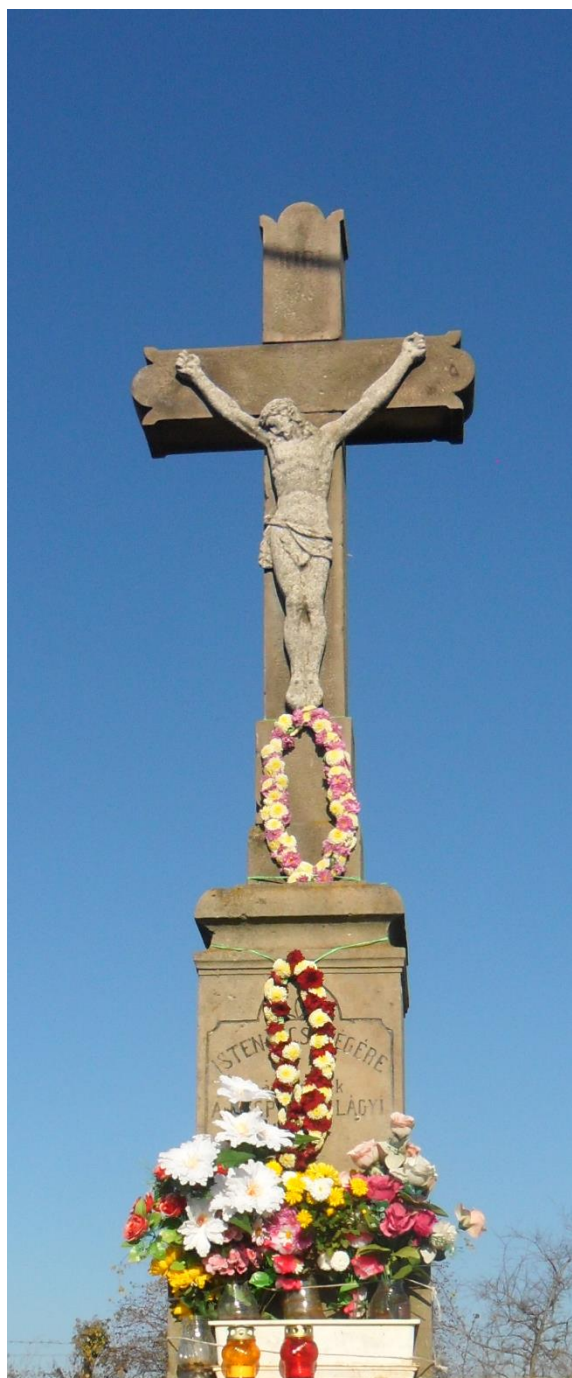
1. Püspökszilágy táj- és természetvédelmi területei
2. Püspökszilágy egyedi tájértékei

BEVEZETÉS

Tisztelettel és meleg szeretettel köszöntöm a Püspökszilágyon élő embereket és azokat, akik a jövőben itt akarnak lakni, dolgozni, abból az alkalomból, hogy elkészült és az Önkormányzat Képviselő-testülete jóváhagyta lakóhelyünk arculatát bemutató kézikönyvet és megállapította a megőrzését, szépítését támogató településképi rendeletet.

A kézikönyv a falu örökségének, értékes épületeinek, tájainak bemutatásával lehetővé teszi minden olvasó számára, hogy megismerjék és felismerjék e település megőrzendő és tovább szépítendő értékeit. Az ízlések különbözők. Belátom, hogy legtöbb embernek a saját háza, kertje tetszik legjobban, mert az ő munkája van benne. De az is jellemző ránk, hogy ha a szomszédunk virágot tesz az ablakába, vagy ültet a kiskertjébe, akkor mi sem hagyjuk virág nélkül a portánkat. Ez a kézikönyv segítséget ad a helybelieknek és az ide költözni vágyóknak annak megértésében, hogy az épített-, és a természeti környezet szépsége, látványa (a szem az ember hangulatát legerősebben befolyásoló érzékszerve) pozitív irányba tereli közérzetünket.

Érzékelteti, hogy Püspökszilágy mely értékeit kell megőrizni és látványát hogyan érdemes változtatni annak érdekében, hogy az itt élő emberek évről évre egyre jobban érezzék magukat itthon, egyre elégedettebbek legyenek.

Az egymástól eltérő arculattal rendelkező településrészek bemutatása megalapozza a településkép minőségi formálására irányuló ajánlásokat, az egyes településrészek építészeti útmutatóját. Bízom abban, hogy mindenki számára érthető, hogy a falu régi beépítésű utcáiba, ahol a közösségi használatú épületek (templom, iskola, kultúrház, óvoda, stb.) és a múltat idéző falusi lakóházak állnak ott más jellegű épületek épüljenek, mint a közelmúltban parcellázott új beépítésű területeken. Azt is elvárja közösségünk, hogy a Településközponti, hagyományos beépítésű területen végzett felújítás során minél nagyobb mértékben, de legalább egy-egy épületrész tekintetében igazodjon az épület az eredeti faluképhez.

A jövőben épülő, vagy felújításra kerülő épületek tekintetében az építők és a tervezők Püspökszilágyi tankönyvének szerepét is betölti ez a képeskönyv. Javasolni fogom, hogy az iskolás gyermekeink is ismerjék meg. A kézikönyv rámutat arra, hogy milyen épület az, melyben megtalálhatók a szilágyi hagyományos formák, anyagok, színek, s ugyanakkor hangulatában illeszkedik az utcában korábban megépült házak közé. Neveli az embereket arra, hogy amit építenek, az ne legyen tömegében aránytalan, színében túl élénk, formájában a többitől eltérő, díszítettségében túl gazdag, kirívó. Arra legyen büszke az építtető és a tervező egyaránt, hogy hasonlít a helyi arculati kézikönyvben bemutatott szép és jó példákra. Az ajánlások a helyi tényleges építészeti értékeket mutatják be, a szabadon választható lehetőségek megismertetésével.

A falukép megítélését nagyban befolyásolja a közterület állapota. A zöldfelületek karbantartása vagy elhanyagoltsága jellemző képet ad a faluról. Ide tartozik a burkolatok minősége és a vízelvezető árkok karbantartása is. A különféle reklámok célja a figyelemfelhívás, azonban a Képviselő-testület úgy döntött, hogy a közösséget szolgáló feliratok, hirdetések nagyobb figyelemfelhívó erővel rendelkezzenek, mint az egyéni reklámok, cégérek. Mindkettő feltétele ugyanakkor, hogy ízléses legyen.

Az elvárásokat szép példák fotóival, illetve rajzolt vázlatokkal tettük érzékletessé és mindenki számára könnyen érthetővé. A kézikönyv ezek tekintetében nyitott, folyamatosan változtatható és további jó példákkal, ajánlásokkal bővíthető.

A partnerek részvételével elkészített kézikönyv és alkalmazását segítő településképi rendelet lehetővé teszi, hogy az új építésű házak ne idegenként, hanem ismerősként jelenjenek meg a sajátos értéküknél fogva már hosszabb ideje Püspökszilágy identitását erősítő, a múltból örökölt épületek között.

Legyen Püspökszilágy mind a helybeliek, mind a turisták és a beköltözni vágyók számára vonzó, takaros, történelmükhöz méltó, *szilágyi* arculatú település. Bízom abban, hogy e közös vágy megvalósulhat a rendelet megengedő, tiltó, kötelező eszközeinek alkalmazása nélkül, vagyis az önkéntesség útján.

Püspökszilágy, 2017. december 21

Tordai Sándor
polgármester

PÜSPÖKSZILÁGY BEMUTATÁSA

Általános településkép, településkarakter

A Pest megyében, Váctól délkeleti irányban 18 km-re fekvő Püspökszilágya Nyugati-Cserhát déli nyúlványai között búvik meg. Jellegét tekintve alacsony hegyek közé ékelt, kanyargó patakos völgyben települt valaha egyutcás falu. Határa 25,3 km² területének nagyobbik felét ma is összefüggő, – jórészt tölgyes, cseres – erdők foglalják el. Tájtanilag Püspökszilágy az Északmagyarországi-középhegység nagytáj, Cserhát-vidék középtájhoz tartozik, s részben a Kosdi-dombság mezőgazdasági tájkörzethez tartozik, az Alföldi szőlőtermő táj részeként a Mátra borvidék része. A település nem része a Duna-Ipoly Nemzeti Park területének, a Budapesti Agglomeráció határán kívül fekszik. Itt húzódik a Duna és a Tisza vízgyűjtő területének határa. A Gombás patak a Dunába, az Aranyos (Szilágyi) patak vize a Tiszába folyik.

A kistáj **tájhasználatába** főleg erdők tartoznak, a gyepterületek nagy része az erdőterületek közé ékelődött be a település beépített részétől keletre, a lankás lejtőin gyümölcsösök, szőlők és bogyós gyümölcsösök voltak, ma nagyobb részük felhagyott. Fennsíkjain szántók művelése folyik. A szántókon elsődlegesen gabonaféléket termesztene, melyeket takarmánynövényekkel egészítenek ki.

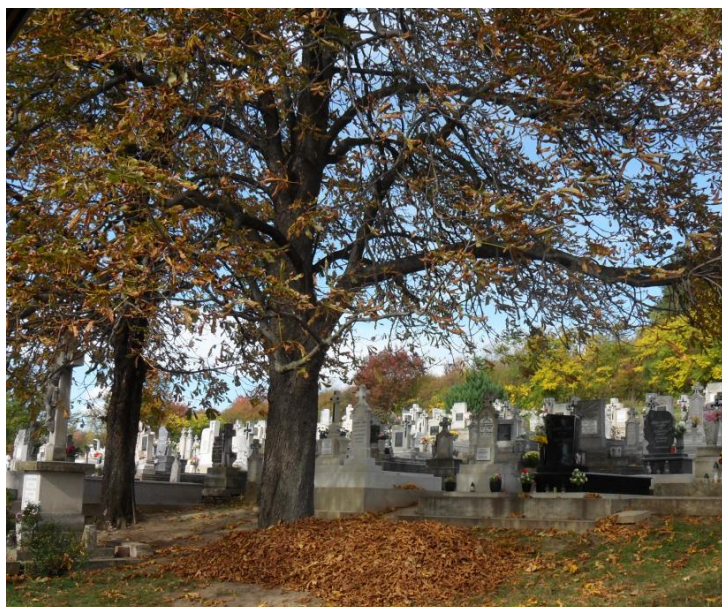

Püspökszilágy zsákfalú, a Galga-völgye felé lejtő 170-180 méter magasságú dombok ölelik körül. Nevét a környező szilfaerdőről kapta, valamint arról, hogy a terület eredetileg a váci püspök birtokához tartozott. A középkorban még csak 12 zsellércsalád élt a faluban, de mára a lakosság lélekszáma meghaladja a 750 főt. Mivel a falu völgyben fekszik a környező domboknak önálló nevei vannak, pl. Malattó, Kutya-hegy, Bagjas, Mogyorós, Galambos, stb. Régen önálló községként létezett a Püspökszilágy és Galgagyörk között félúton települt Szór is, de ma már csak honvédségi laktanyát találunk ott, közigazgatásilag Püspökszilágyhoz tartozik. A falu Kisnémedivel közös határában működik a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Kft. amelynek a szomszédos Váckisújfalu lakói a tavukat köszönhetik.

Püspökszilágy és Penc határán magasodik a **kilátó**, melyről keletre a Cserhát, nyugatra a Duna és a Pilis, északra a Börzsöny – élén a Naszályal– festői látványa tárul szemünk elé.

A **belterületi zöldfelületek** közül kiemelkedik a kanyargó Arany patak mindkét partján kialakított zöldterület, ahol óvodások játszótere, iskolások mozgástere, idősek pihenő parkja és értékes, idős fák találhatóak. Településközponti fekvése, ózondús levegője rendkívül alkalmassá teszi a felsorolt közparki funkciók betöltésére.

A belterület észak-keleti részén, a dombra felkúszó **temető** a kialakuló véderdősávjával szintén szépíti a tájképet.

Püspökszilágy **külterületi zöldfelületekkel** jól ellátott. A külterületi utak, dűlőutak vonalát fasorok mutatják az ide látogatóknak. A felszíni vízfolyások mentén az eredeti, patak-menti növénytakarságok jellemzőek.

A falu beépített területétől északra, a volt püspöki majorsági épületeket felhasználva és fejlesztve mezőgazdasági birtokközpont található.

Településképét, szerkezetét mindmáig elsősorban a

domborzat határozza meg. Utcái a kis magasságú dombok találkozásánál, a völgyekben illetve a patakok mentén húzódnak, kivéve a falu legújabb, a dombokra felkúszóan kialakított utcákból álló településrészt.

A **beépítésre** szánt területen, az oldalhatáron álló beépítés a **jellemző**. A régebbi épületeket madártávlatból nézve a cseréppel fedett tetőfelületek dominálnak, oromfalak többnyire csak a fésűs beépítésű, az utcára merőleges gerincű házaknál jelentkeznek, ott is – a fesztáv kis mérete következtében – viszonylag alacsonyak, néhány helyen deszkázottak és nem falazottak. Jellemző erre a típusra az udvar felé tornácos kialakítás, s az utcai homlokzaton a tornácnílason kívül két kis méretű álló ablak. Az építők a tájolás helyes megválasztásával, épület elhelyezésével törekednek a napsütötte udvarok kialakítására, fedett teraszokkal idézve a tornácok rendeltetését.

A falu főutcája – II. Rákóczi Ferencről elnevezve – az országút, mely az új községháza előtt kettéágazik. Északra a Kossuth Lajos utca rövid szakasza a temetőhöz vezet, a hosszabb szakasza délre, Váckisújfalu felé tart. Az utcában hosszúkás, szalagszerű telkeken sűrűn egymás mellett állnak a lakóházak. Az épületeket rendre az észak-nyugati, illetve északi telekhatárra építették, így egészséges, déli, dél-keleti tájolású oldalkertre nyílhattak a házak ablakai, tornácai.

A falu **főterét** a katolikus templom uralja. Vele szemben az árkádostáupa, melyben valamikor egyházi iskola működött. A tér északi falát az új községháza és az előtte felállított, az 1956-os forradalom hőseire emlékeztető szobor alkotja. A templom előkertjében áll a világháborús áldozatok névsorát őrző emlékmű.

A település lakosainak száma (756 fő) szépen gyarapszik, köszönhetően a színvonalas egészségügyi, oktatási szolgáltatásnak, a városok elérhetőségét biztosító korszerű közlekedésnek, a teljes közművesítésnek. A munkahelyek számát a

nyereségesen működő birtokközpont növelte legutóbb. A faluban sportegyesület működik. Az aktív **sportolás** lehetőségét korszerű öltözővel rendelkező szépen karbantartott, megvilágított pályák biztosítják.

A következő fejezetekben először bemutatunk egy válogatást a múltból örökölt épületekből, amelyek sajátos értéküknél fogva már hosszabb ideje Püspökszilágy identitását erősítik. A falu egyes részeire vonatkozó építészeti előírások szem előtt tartásával elérhető, hogy az új építésű házak ne idegenként, hanem ismerősként jelenjenek meg a többi ház között, így segítsék a község karakterének őrzését, és tovább formálják azt. A legutóbbi időkben nem csak Püspökszilágyon épült sikeres példák illusztrálják, milyen megoldások segíthetik az előbbiekben megfogalmazott vágy megvalósulását.

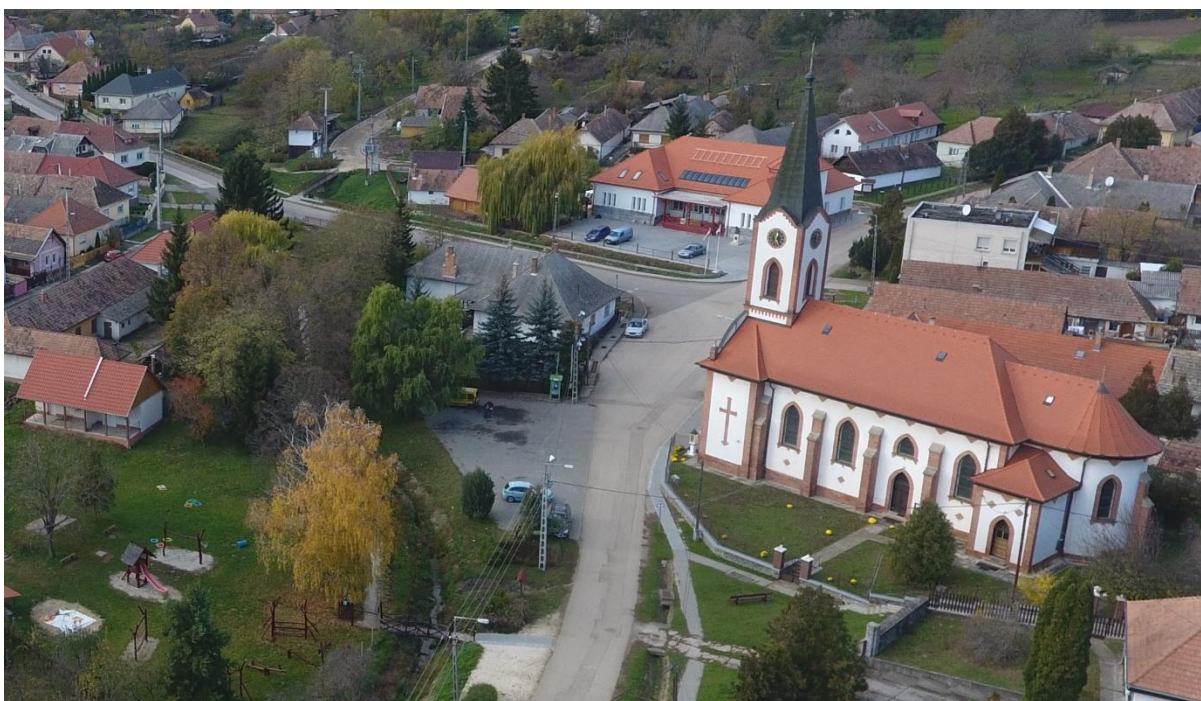
A település képének feltárulása – melynek meghatározó eleme a domborzat – Kisnémedi felől érkezve a legszebb.

ÖRÖKSÉGÜNK

Településképi szempontból meghatározó építészeti, táji és természeti értékek.

Püspökszilágy Község területén az örökségvédelmi hatóság műemléket nem tart nyilván. A régészeti lelőhelyek száma 36. A helyi építési szabályzat öt helyi védettségű épületet sorol fel, melyek közül egy, a községháza leégett. Helyén az új hivatal a településközpont szép térfalát képezi.

A faluközpontot és a településmag területét fokozott esztétikai kontroll alá kell vonni. A faluközpont területén belül az egységes falukép kialakítására kell törekedni. A természeti értékek védelme érdekében természeti területen épületek, építmények, nyomvonalas létesítmények és berendezések elhelyezését, méretét, formáját és funkcióját egyedileg úgy kell meghatározni, hogy azok a természeti értékek megóvása mellett egyben a táj jellegéhez is igazodjanak.

A védett értékek felsorolása és megismertetése fontos feladata e kézikönyvnek. Ezek jelentős hatással vannak a település arculatára, ezért megismertetjük az építőkkal és tervezőikkel. Ezek közé tartozik mindenekelőtt a katolikus templom, a baptista imaház, a tájház épülete, a Kossuth Lajos, a Petőfi Sándor utcai karakteres házsor és néhány jellegzetes lakóház. Helyi jelentőségű értéket képviselnek az út menti keresztek, a vízfolyások műtárgyai, védelemre érdemes növényzete és a falut körül ölelő táj.

Katolikus templom

Egykori elődje a török hódoltság előtt épült és Szent Márton tiszteletére szentelték fel. A XVIII század elején Dwornkovitz Mihály püspök a Püspökszilágyi plébániát újraszervezte, s a templomot P.Berényi József buzgólkodása nyomán használható állapotba hozták. Az akkor még kicsiny épület felszentelésére 1715-ben került sor, majd 1746-48 között Althann Károly püspök jóformán újjáépítette és felszerelte.

A boltíves szentéllyel épült templom mennyezete faborítású, egydarabból faragott faoszlopok tartották a kórust, amelyre később 1853-ban került Bakos József orgonaépítő-mester 6 mutációs orgonája. Ez a templom csaknem 170 évig állott, míg a már roskadozó épületet lebontották. A bontást 1914 március 17-én kezdték, s a Bánhegyi Géza királyi mérnök tervei alapján épített új templomot még ugyanez évben november 15-én szentelték fel. A neogót stílusban épült templom egyhajós, támpilléres szerkezetű, félkörív-alaprajzú szentéllyel.

Toronymagassága 29,4 m (a kereszt csúcsig), szélessége 10,76 m, hosszúsága 29,44 m. Több mint háromnegyed évszázad múltán időszerűvé vált az épület teljes felújítása. A munkálatokat 1990-95 között készült Talapka István esperes-plébános kezdeményezései nyomán, s az Ő vezetésével. A templom oltárképe Szent Márton legendáját eleveníti meg, amint fél köpenyét a hidegtől elcsigázott koldusnak adományozza. A község 1792-ben elhunyt plébánosa Ehn Bernát két képet festett temploma számára, Immaculata képe ma a mellékoltáron, Assumpta a kórus alatt található.

Baptista imaház

A Kossuth utcában gondozott kert közepén, árnyas fák alatt búvik meg az épület, melynek oromzatát kereszt díszíti. A Baptista Imaház gyülekezetének története közel hetven éve 1929-ben kezdődött. A testvéri szeretet, áldozatos életet vállaló hívők összefogása nyomán a gyülekezet meg tudta vásárolni a községtől a már meglehetősen elhanyagolt állapotban lévő községi kovácsműhelyt, amelynek helyére 1947-ben a mai imaház épült. Kezdetben egy harmónium kísérte a hívek énekét, 1970-ben orgonával gazdagodott az Imaház.

Tájház

A Püspökszilágyi tájház – az egykori Demény ház - a polgármesteri hivatal szomszédságában található. Tipikus háromosztatú apró falusi ház, hol az egykori pitarba lépünk be. Jobbra található az „eső ház”, azaz a „tisztaszoba”, melyet a falusi élet bútoraival, használati tárgyaival, viseleteivel rendeztek be.

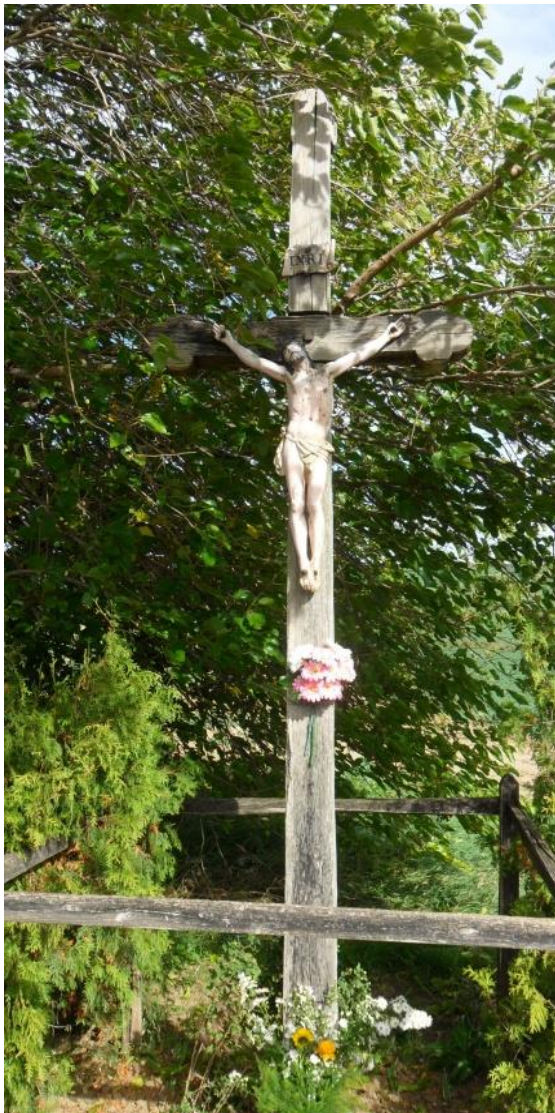
A lakószobában a régi népelet fényképei révén ismerkedhetünk meg a helyi hagyományokkal.

Kántorlakás és iskola

A Kossuth Lajos utca 11 szám alatti, 195 hrsz-ú telken álló épületet 2004. évben jogosan tette védetté a Képviselő-testület. Ma a postahivatal működik benne. Az épített örökség e jellegzetes eleme a falu főterén áll.

Keresztek

Lurdi kegyhely

Mária szobor

1995. május 1-je óta áll jelenlegi helyén a Fő út mellett. A szobor alkotója a távoli testvérfalu Kézdiálmás P. Kelemen Didák nevét viselő általános iskolájának igazgatója, matematikatanára, a farkaslaki származású Tamás Károly.

A hársfából faragott szobor az eredetinek kicsinyített mása, aranyozása ahhoz hasonlóképpen Budapesten készült.

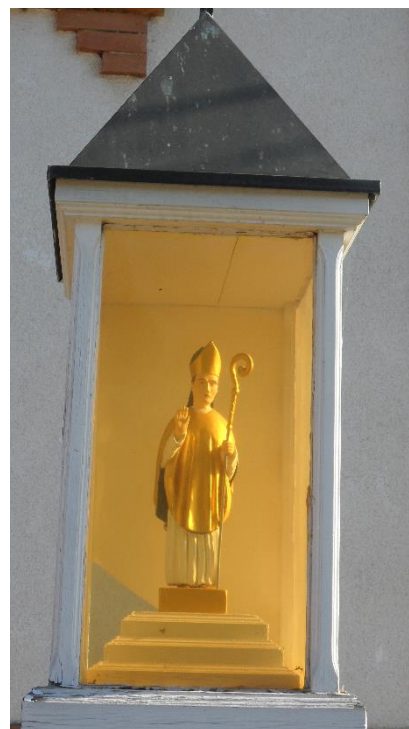
A szobor beton posztamensen áll, fából faragott baldachin alatt, amelynek teteje pikkelyezett vörösrézborítást kapott. A templomhoz hasonlóképpen a Mária szobor is esti díszkivilágítással rendelkezik.

Helyi jelentőségű értékek azok a változatos formai kialakítással létrehozott keresztek, szakrális emlékek, melyek visszatükrözik az egykori keresztállítók hitbéli buzgóságát. A keresztek magyar nyelvű kőbe vésett felirattal készültek. A magas kő talapzaton álló keresztszárakat szintén kőből faragták az egykori helyi mesterek, esetenként a korpusz már vasból készült a későbbiekben. A két világháború hőseinek nevét őrző márványtábla a templom előtt álló kereszt talapzatán látható.

A falusi ember hite nem csak a házak között tapintható meg, hanem az őt körül vevő környezetben is. A szilági határszéleken, erdei utak mentén megjelennek a hitvallók szakrális kisemlékei. Az erdőbe vezető út melletti, fa keresztszárú korpusz a kirándulót, az úton levőt is megállásra készíti. Megjelenítik az itt élők elköteleződését az őseket megtartó vallásos hagyomány iránt. A falu védőszentje Szent Márton püspök.

Ezek a régi síremlékek, legtöbbször egy jellemző ábrázolási séma szerint készültek, azonban az alkotómesterségbeli tudása, koránakszellemvilága mindig visszatükröződik bennük. Éles látással észrevehetjük bennük a „helyszellemének” erejét, az egykori szilági lakosok hitbéli állhatatosságát. Érdekes, részben helytörténeti, részben sajátos arculati, grafikai elemük a vésett felirat.

Az utcára merőleges nyeregvető, az azt lezáró oromfal ritmikus ismétlődése már nem jellemzi az Ófalu hagyományos beépítését. A faluban elszórtan még találhatunk örökségbe maradt szép ilyen házakat, melyek megőrzése egyedi helyi építészeti védelem alá helyezése javasolt.

Az elmúlt évtizedek során a házak utcai része átépült, megnagyobbodott a lakóépület, ennek ellenére az utcakép (Kossuth, Petőfi utcák), a telekszerkezet őrzi a hagyományos falu megjelenését. A hosszú szalagtelken oldalhatáron álló beépítéssel a lakóépületet a gazdasági épületek sora követi, néhány helyen a telek hosszirányára merőleges, ún. keresztcsűr is épült.

Az településközpont hagyományos oldalhatáros beépítését megőrző parasztporták jól példázzák egykori tulajdonosaik célszerű szépérzékét. A gondosan elkészített faragott fa oszlopok, a tornácos lakóépülethez csatlakozó gazdasági épületek és udvarvégi keresztcsűrök a gazdaságát és életét előrelátóan elrendező ember képét tükrözik a mai napig.

A díszesebben kialakított utcai homlokzatok az ünneplőbe öltözött gazdaméltósággal állnak még néhány helyen.

Az épített örökség értékes emléke az Aranypatak felett megmaradt, egyszerű kőboltozatként épült híd. A helyi kőfaragó mesterségét reprezentáló műtárgy a mai napig szolgálja a patak túloldalán fekvő földeket művelő lakókat, dicsérve alkotóját.

Püspökszilágy egyik legnagyobb értéke a falutkörmelő táj. A település szinte bármelyik pontjáról feltárulkozik a Cserhát vagy a Kosdi dombság erdővel borított szelíd vonulatainak valamelyike, ahová, ha behatol az ember, megérinti az időtlenség lassú melankóliája.

a helyenként tömbként záródó erdőségeket észak-déli irányban kettévágja az Arany patak, mégis a táj karaktere a meghatározó. Minden kert látképe a közel-távoli erdő, a dombra kúszó legelők, szántók. A gyalogutak mindenütt a természetes élet sűrűjébe vezetnek.

Az ember által létrehozott kultúrtáj, a lakott településrészek jól beágyazódnak táji környezetükbe. A falu közvetlen környezetében tapintható közelségben találkozhatunk az erdei állatokkal és csodálkozhatunk rá a minden évszakban másképpen kitáruló növényvilágra.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

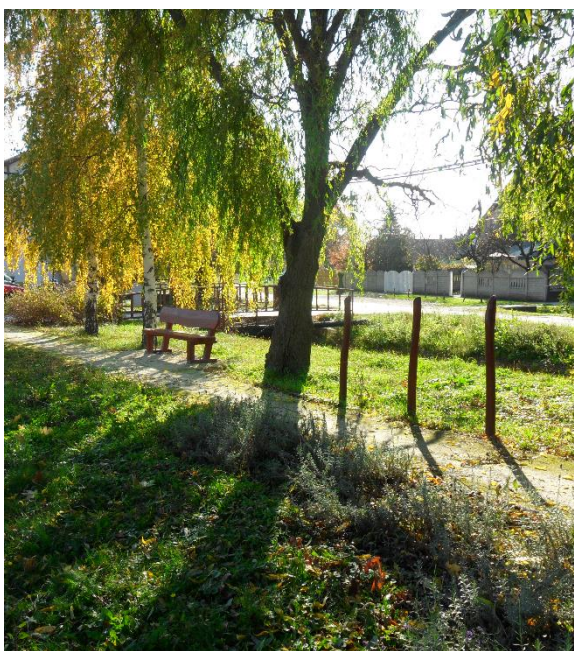
Eltérő karakterű területek lehatárolása, a településképi, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával.

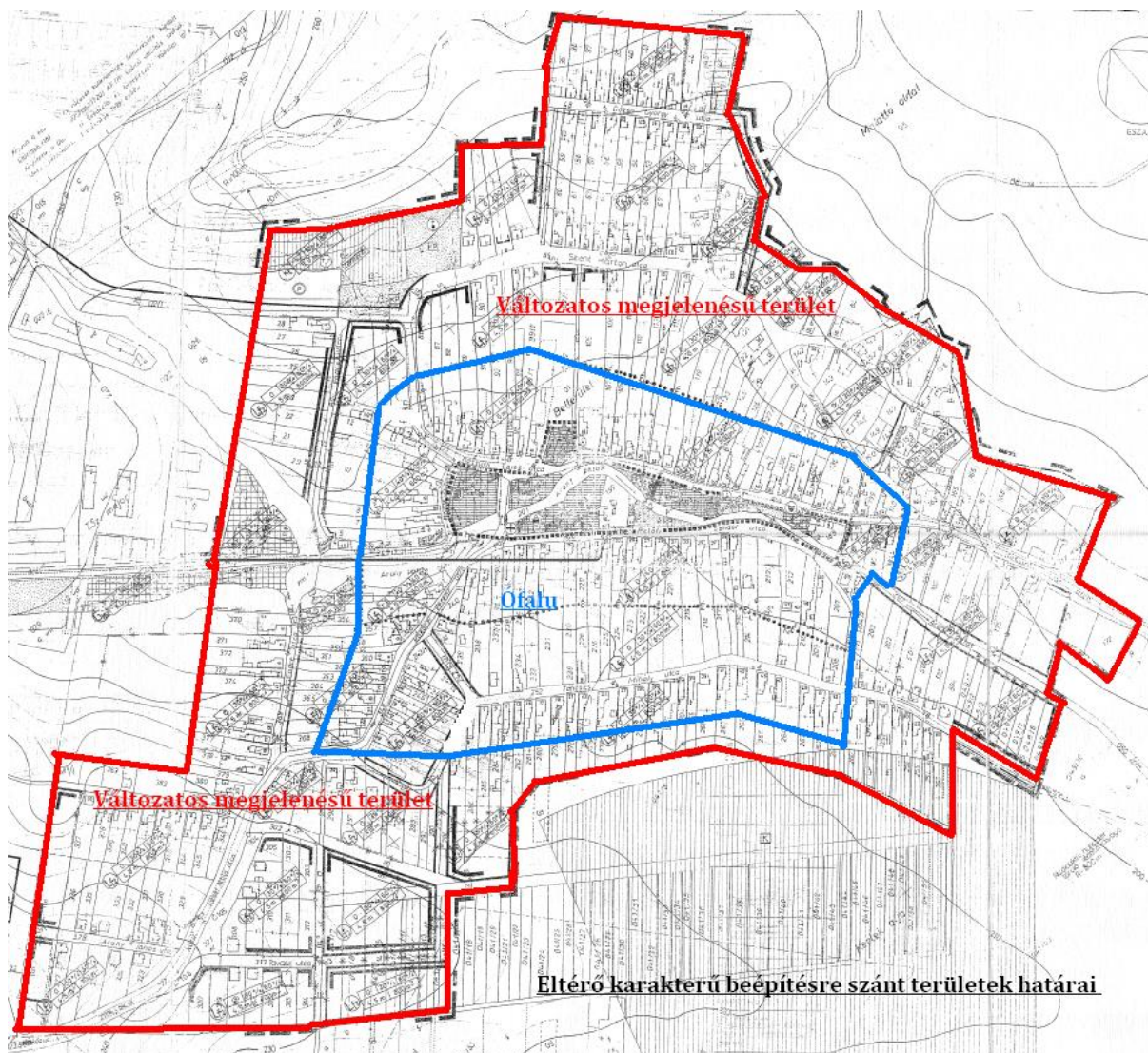
Mint legtöbb magyar faluban, úgy Püspökszilágyon sem lehet tisztán egyféle képi megjelenést mutató településrészeket lehatárolni. Az elmúlt száz esztendő alatt a fejlődés, az építkezések a társadalmi-gazdasági különbségek szerint egyre többszínűek lettek, s elhelyezkedésük vegyessé tette a korábban egyértelmű sajátosságokkal kialakult településrészeket. A patakparti oromfalas házsor egyedei – néhány kivételtől eltekintve – átépültek két utcai szobás, kontyolt tetős, tornác nélküli házakká, a középületek mai igényeknek megfelelő bővítése, újjáépítése nem követte a hagyományos arculatot, a régi birtokközpont, majd TSZ – központ, vállalkozásokra felosztva fejlesztésre került, mi által látványa jelentősen megváltozott, de a templom magassága még uralja a faluképet. A mai területhasználatot tudomásul véve, a történelmi ismereteket, a múlt még látható jeleit felhasználva határoltuk le a falu területét olyan részekre, melyekben felfedezhető és erősíthető több-kevesebb egységes településképi.

Településközponti, hagyományos beépítésű terület

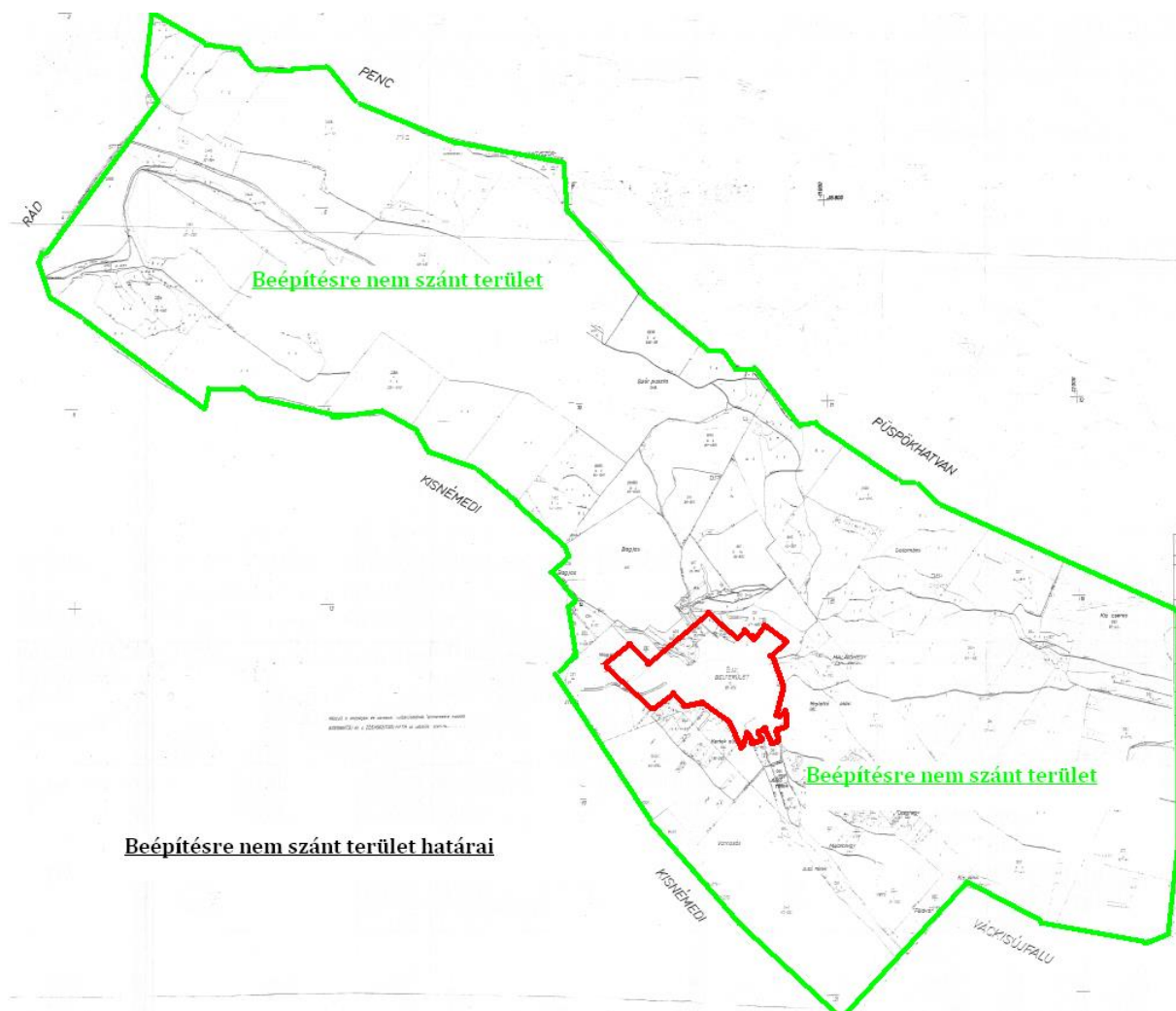
Változatos megjelenésű területek

Beépítésre nem szánt területek

Eltérő karakterű beépítésre szánt területek határai

Beépítésre nem szánt terület határai

TELEPÜLÉSKÖZPONT

Püspökszilágy legrégebbi beépítésű, a kanyargó Arany patak partját követő területe, a vízfolyás természetes erejével őrzi a történeti településszerkezetet. Ezen a területen új épületet építeni, meglévőt felújítani, bővíteni a legnehezebb, legkényesebb feladat.

A patak partjával közvetlenül határos területeken csak intézmények települtek, házsor nincs, így a szabad zöldterületek a gyermekek játszótérének, az idősek pihenő parkjának adnak teret.

A zöldfelületek csökkentése nem kívánatos, ellenkezőleg inkább bővíteni ajánlott az avult épületek elbontása és a terület helyi védelemben részesítése által. A patak két oldalán kiépült két utca (Kossuth és Petőfi) patakkal ellentétes oldalán minden építés egyedi elbírálást (településképi véleményezés, településképi bejelentés, konzultáció) tesz szükségessé, annak érdekében, hogy ezekben az utcákban is a XXI. század komfortigényeit kielégítő, ugyanakkor megjelenésében, de legalább egyes épületrészeiben mutasson hasonlóságot és idézze meg a történelmi időkben épült építmények arculatát, szép részleteit.

A falu településközponti, hagyományos beépítésű területén, valamikor a fésűs beépítésű telkeken utcára merőleges gerincű oromfalas lakóépületek alkottak térfalat. A Táncsics Mihály utca délnyugati oldala még őrzi ezt a karaktert.

A helyi adottságoktól függően állnak a házak a telek utcai vonalán, vagy keskeny előkert istálható előttük.

Sajnos ilyen épület Püspökszilágyon – a fenti házsoron kívül – már csak elszórtan található. Álljon itt példaként a főtéren álló, a hagyományos beépítésű terület legöregebb, érintetlen parasztház fotója, mint egyedi építészeti örökségvédelemre javasolt épület.

A falu településközponti, hagyományos beépítésű területén a fésűs beépítésű, utcára merőleges gerincű, ormfalas lakóépületek mára átépültek két utcai-szobás, kontyolt tetős, tornác nélküli házakká, de az egy-egy utcaszakaszra jellemző oldalhatáron álló beépítés megmaradt. A kontyolt tetős épületek ritmusa uralja az utcaképeket, melyekegy sajátosan szigorú rendbe illeszkedéstkövetelnek az újonnan épülő házaktól. Ebben a rendben a monotonitást a homlokzati felületek változó díszítése töri meg.

A főépületek mögött vagy az ellenoldalon épült kiegészítő, gazdasági épületek (nyári konyha) viszonyulnak a telkek adottságihoz, mint építészeti egység egyes elemei jelenek meg a közterület felől islátható udvar részeken.

A vakolt homlokzatokat régebben vakolatkeretezések (vakolathímek) díszítették, de a későbbi időkben készült téglaburkolatú díszítő tagozatokkal is találkozhatunk.

Ezen a területen a történelmileg kialakult oldalhatáron álló beépítést javasoljuk továbbra is alkalmazni az utcára merőleges tetőgerincű, a szomszédos meglévő épületekhez hasonló tetőhajlásszögű fedéssel. Ez jellemzően 35-40 fok közötti hajlásszög.

VÁLTOZATOS, ÁTALAKULÓ MEGJELENÉSŰ TERÜLETEK

A változatos települési karakter, a funkció és az ebből következő épület méretében különül el a hagyományos beépítésű történeti település résztől. Itt jelennek meg legszembeötlőbben az urbanizációs hatások, amellyel, hogy az épületek homlokzati megjelenése továbbra is megőrzi a települési identitás részét képező falusi karaktert. Ez az a terület mely faluszéli, ritkuló házaival, fonott kerítéseivel elsődlegesen jeleníti meg a település turisztikai üzenetét a látogatóknak.

E területek körbeveszik az Ófalu területét. A falu arculatának megőrzését segíti, ha a lakóépület oromzattal fordul az utca felé, és nem kontyolt tetővel. Ez lehet meszelt vagy faburkolattal ellátott, attól függően, hogy az utcában melyik nyújt kedvezőbb látványt. Utcával párhuzamos gerincű utcai szárny építése csak ott nyújt kedvező látványt, ahol a szomszédos, még messze nem bontásra érett épületeket ilyen tetővel zárták le. Hátsó keresztaszny építése

általában megengedhető, ha elég széles az építési telek, de csak olyan mértékben, hogy ne akadályozza a hátsó telekrész megközelítését. A változatos faluképet őrző telkek általában nagyméretű kerttel lettek parcellázva. Ezek műveléséhez

elengedhetetlen a szerszámok, kisgépek tárolására szolgáló mellékrendeltetésű épület. Telepítését már a

lakóépület tervezésével egy időben, azzal összhangban célszerű elvégezni. Az előrelátó gazda ugyanígy gondolkodik a végleges kerítés és azon elhelyezendő kapuk helyéről, anyagáról. A tömör, átláthatatlan utcai kerítés kerülendő, hiszen a rendezett, virágos előkert a közterületet is szépíti.

Ide tartoznak a település legfiatalabb utcái, aholbár jellemzően egységes telekosztásútömböken helyezkednek el a 80-as, 90-es, 2000-es években épült lakóépületek, mégis minden ingatlan saját önállóarculattal bír. Az építés milyensége megjeleníti a tulajdonos önkifejezési igényét. Ezeken a területeken a hagyományos tömegformák mellett megjelennek az egyediség igényével készült épületek. Ebbe a vibrálóan változó karakterű képbe az új jövevények a szomszédra nem figyelnek már, nagy építészeti, arculati egységeknem jönnek létre. A csaknem kizárólag magastető épületek tető kialakítása, homlokzata az építészet széles tárházát bemutatja, itt a formai igényesség lehet csak a mérce. Az összetett alaprajzú és tömegű épületek e területen is oldalhatáron álló beépítések. Az utcaképet változatos szín és anyaghasználat jellemzi, helyenként ön magáért élő formákkal is, azonban akiteljesedő utcai fásítások idővel egységes utcaképpé formálják a területet.

A lélekszám növekedése, a falusias életforma visszahúzódása szükségessé tette a telkek felosztását a leszármazottak lakásépítését szolgáló. Ez a folyamat ma is tart, így az átalakuló településrészek beépítési sűrűsége növekszik, teret adva a fejlesztésnek a termőföld beépítése nélkül. Az új lakóházak építői kihasználják a tetőtér beépíthetőségét. A terület időben is vegyes

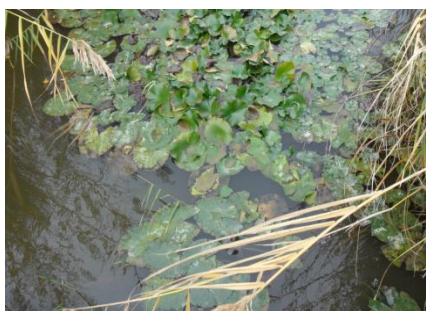

beépítése a kerítések megjelenését is változatossá teszi. A fából készült, áttört, friss hangulatú utcai kerítések mai technológiával épített változatai szép példáit szívesen követik az utcában még kerítetlen új házak építői. Az oldal-, és hátsó kerítések nyitottságukkal a jószomszédi kapcsolatokra utalnak, ugyanakkor a levegős, napfényes kertből élvezhetővé teszi a falu beépített területét körbe ölelő dombok látványát. A hagyományos tornác élményét fedett terasz kialakításával idézik meg és teszik az építők kellemessé és hasznossá.

A falusias „Püspökszilágyi” településképet ezen a területen nem az épületek tömegének, hanem részleteinek-, ablakok formájának-, a burkolat anyagának-, a homlokzat színezésének illeszkedő kiválasztásával, a teraszok a kertek-, a kerítések ízléses kialakításával kívánatos megteremteni.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TELEPÜLÉSRESZ

A települést körülvevő beépítettlen természeti környezet pontszerűen megjelenő, a vad- és halgazdálkodást szolgáló építmények (vadászles, vadetető, zsilip, hálódzárító, stb.) akkor szépek, ha úgy illeszkednek a tájképbe, hogy észre sem lehet venni azokat.

A gombázó turizmust szolgáló épületeknek harmonikusan ésmértéktartóan kell reprezentálniuk funkciójukat. A természeti környezetüket csak kiegészítőterbeli tárgyak nem nőhetnek túl az őket befogadó tájon. Ennek a törekvésnek széppéldája a felépült erdei iskolakiránduló központ.

Itt a kortárs építészet nyelvével telepítéstől egészen az építészeti részleteképzésekig jelen van

az empátia, a külső és belső használati terek kiegészítik egymást, a térrészek csak lehatárolnak **egy szeletet a tájból**.

Ez a magatartás a további külterületei építések követendő példája.

A beépítésre nem szánt területek tájképvédelmi övezetét a vonatkozó előírásoknak megfelelően kell kezelni, hogy a jövő nemzedék is maradéktalanul élvezhesse a látóhatáron feltáruló Cserhát, Börzsöny tájképi varázsát.

Ezek a területek kialakult tájhasználat szervesen kapcsolódik a település múltjához, szerepe van a falubeliek identitásának kialakulásában, melynek erősítése az Önkormányzat kifejezett célja. A TAK ajánlások fejezetében e területeket szükségesnek tartjuk a településképet meghatározó területként taglani.

Őrt áll és jelképezi a helyiek természet szeretetét ez a villámsulytotta, de tartós, minden viharral szembeszálló akácfa a község kapujában.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások

Arra a kérdésre, hogy mitől szép egy településrész képe, nem lehet tömondatban válaszolni. Abban egyetértünk, hogy a szépség szubjektív. Van, akinek azért szép, mert itt született, van, akinek azért, mert nem rég költözött ide, s megvalósította álmait. Ebben a fejezetben nem szeretnénk határozottan állást foglalni arról, hogy milyen épület való ide. Csupán azokat a lehetőségeket kívánjuk bemutatni, melyek megismerésével elkerülhetjük a telepítés, épületmagasság, tetőforma, anyaghasználat, tároló és kerítésépítés legáltalánosabb hibáit.

A történeti településrészekre vonatkozó építészeti ajánlások nem tudják meghatározni azt a teljes építészeti eszköztárat ami „széppé” teheti az adott települést. Azonban a továbbiakban bemutatott követendő példák segítségül szolgálnak a jogyakorlatok elvének követésére, építést, környezet alakítást érintő döntésekben.

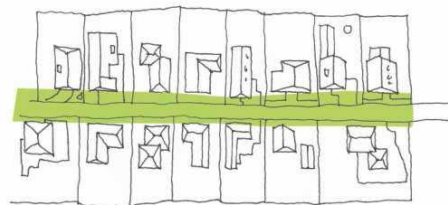
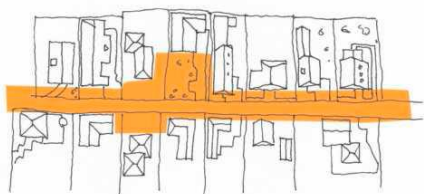
TELEPÍTÉS

A hagyományos beépítésű és településszerkezetű területen a lakóházak többsége az észak-nyugati telekhatárra lett telepítve utcára merőleges nyeregtetővel. A közösségi rendeltetésű épületek (templom, kúria, posta, kultúrház) szabadonálló elhelyezésűek, tetőformájuk változatos.

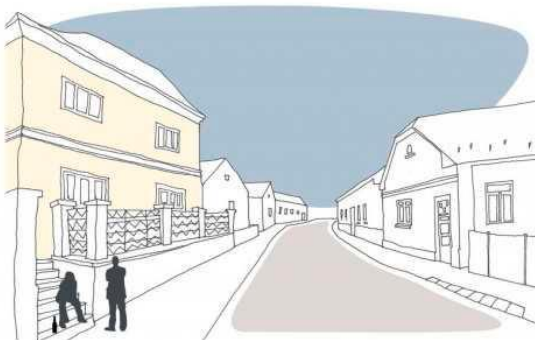
Az új épületekelhelyezésénél mindig fontos, hogy az utca épületekkel meghatározotttérfalát, építési vonalát ne bontsuk meg. A szomszédos épületekhezmindig illeszkedve épüljön a telken az új épület, ezáltal a rendezettségmegmarad az utcának.

Az egyszerű tetőformájú épületek közé ne épüljön többszörösen tördelt formájú tető, s amennyiben már több tördelt tetőformájú ház uralja az utcaképet, úgy oda ne egyszerű nyeregtetős épület kerüljön.

MAGASSÁG

Püspökszilágy településközponti részén az épületek (templom, községháza, lakóház, kultúrház) magassága a rendeltetéstől és az építés idejétől függően jelentősen eltér egymástól. Az utóbbi ötven évben épült lakóépületek magasabbak az előző 150 évben épülteknél. A környezetétől kiugróan magasabb lakóházak, bár formájuk, színezésük, anyaghasználatuk önmagában kellemes látványt nyújt, az utca, a településrész képét mégis rombolja, ezért nem ajánljuk.

Mellékrendeltetésű helyiségek (mosó, szárító, kazán, tároló, barkácműhely) elhelyezésére alkalmas a pinceszint. Ügyeljünk arra, hogy az utcáfronton a környezetre jellemző magassági arányokat megőrizzük.

Ha a telek és beépítési mértékének határa nem teszi lehetővé a hasznos lakóterület földszinten történő elhelyezését, akkor ajánljuk a hiányzó szintterület padlástéri kialakítását az előírt magassági határon belül.

A bontásra érett épület arculatát az eredeti homlokzati tagozatok méretének, színezésének megtartásával, az építető monogramját, az építés évét őrző téglá visszaépítésével átmenthetjük az utánunk érkező nemzedék számára.

TETŐHAJLÁSSZÖG

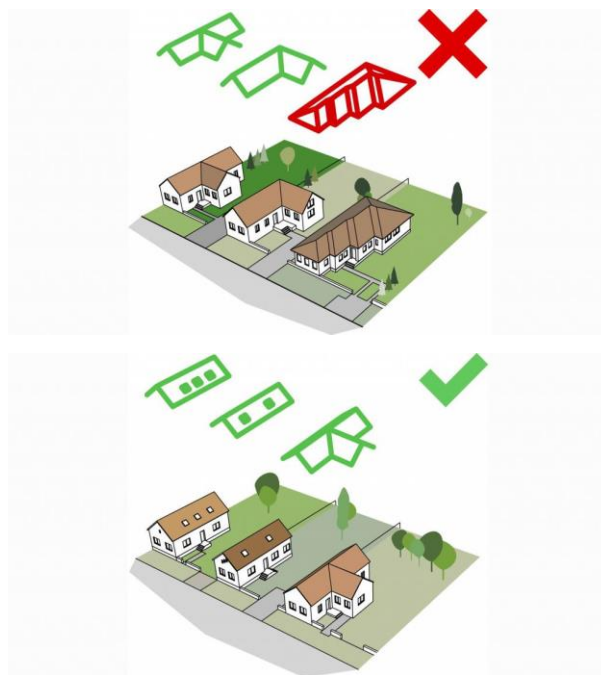
A történelmileg kialakult oldalhatáron álló beépítésű, az utcára merőleges tetőgerincű, épületekhez hasonló tetőhajlásszögű cserépfedést ajánljuk. Jellemzően a 35-40 fokos hajlásszögű tetők illeszkednek a falusi környezetbe. A néhány éve oly divatossá vált mediterrán vagy alpesi tetőforma egyáltalán nem illik ebbe a környezetbe.

TETŐFORMA

A lakóházak tetőformája is sok esetben megváltozott az elmúlt évtizedekben, de ma is épül hagyományos egyszerű nyeregtető. Az új házak építésénél, a meglévő házak felújításánál elvárjuk, hogy a szomszédos házak tetőformájához igazodjon az épített. Az ugyanis nem szépíti a faluképét, ha két sátoertős ház közé új nyeregtetős ház kerül, csak azért, hogy eleget tegyen az egész településre vonatkozó elavult településképi követelménynek.

Ha az építéssel érintett telek körül már kialakult egy nyeregtetős, oromfalas házakból álló utcakép, akkor oda ne tördelt, sátoertő formájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló egyszerű nyeregtetővel fedett ház.

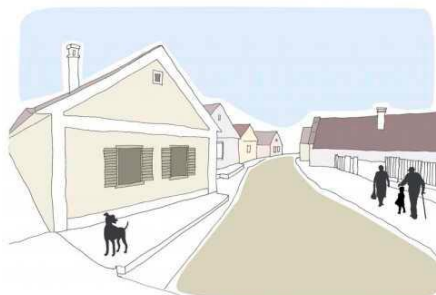

ANYAGHASZNÁLAT, SZINEZÉS

PüspökszilágY hagyományos beépítésű településrészén ma sem használnak feltűnően élénk színeket a házak, kerítések festésére, a tetők fedésére. Leggyakoribb és a legszebb is a fehérre meszelt (festett) fal. A településképet nem rontja a színvilág változatossága, de fontos, hogy a tagozat legyen mindig világosabb a fal színénél. A különböző árnyalatok a meleg színek skálájában maradjon, s azok közül is a pasztell változatok használatát szorgalmazzuk.

Ugyanezt valljuk a kerítések és tetőfedések színezése tekintetében is, habár e felületek látványa nem oly feltűnő, mint az épületeké.

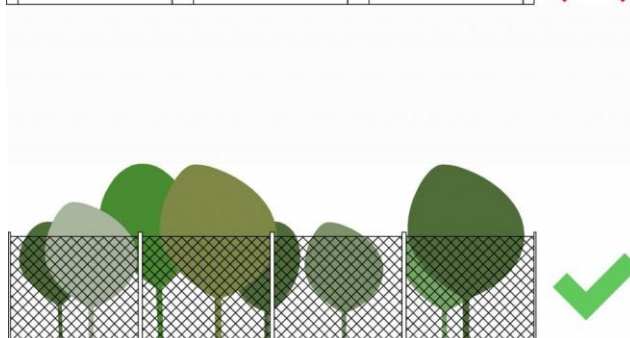
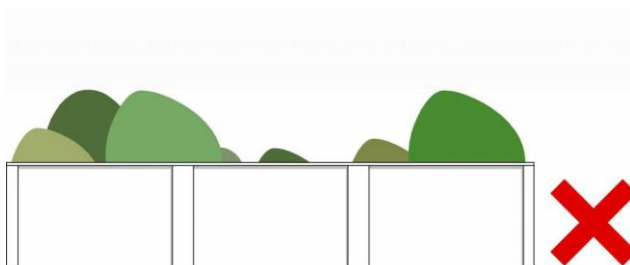
A természetes anyagból (kő, fa, cserép) készülő építmények felülete akkor a legszebb, ha megtartja természetes színét, s csupán tartósságát növelő színtelen kezelést kap.

KERÍTÉSEK

Téved, aki azt hiszi, hogy a kerítés arra való, hogy megvédje a tulajdonost az ellenségtől, a tolvajtól. A kerítés legfeljebb jelzi az idegennek, hogy a magánterület és a közterület határa hol van.

Az átláthatóság nem csak azért elvárás, mert a tömör kerítés beavatkozást jelent a természetes környezetbe, a légáramlást akadályozza, árnyékot vet, hanem azért is, mert a kiskertek színpompás virágai feldíszítik az utcákat, a tereket, visszatérésre invitálja a turistákat.

Faluhelyen kell a kerítés, mert különben elkóborol a házőrző. Azonban minden tömör kerítéstől szebb egy átlátható léckerítés, esetleg fűz-, vagy mogoró vesszőkből font kerítés. Hál' istennek ma már az ilyen kerítés nem a szegénység jele.

Emellett természetesen vannak olyan utcacészek, ahol a történeti hagyományok tömör kerítésfalban mutatkoznak meg, különösen olyan helyeken, ahol a terepadottságok ezt meg is követelik. Itt követni kell az elődök hagyományát, ez azonban azt is jelenti, hogy a kerítés igényesen megépített természetes kőfala hasonul az épületlábazat képzéséhez. Így képez egységes megjelenést egy-egy telek, ill. egy-egy utcasor.

A kőből, fából, vakolt elemekből készült kerítés a régi hagyományokat őrző településrészben is szép, ha a tartóoszlopok közötti fém (kovácsoltvas) rács feketére van festve. A vakolt felület színe se legyen túl élénk, igazodjon az épület színéhez.

A természethez legközelebb áll, ezért a legszebb a sövénykerítés.

A drótfonat csupán a telekhatárt jelzi, mely csak újkorában látható, feketére festve és a zöld sövény kihajtása után eltűnik szemünk elől.

TORNÁCOK

A falusias településkép jellegzetes része az oldalsó tornácos parasztház, melyből Püspökszilágyon már nem sok példát találhatunk. A tornác jól használható átmenetet képeznek a belső és külső terek között. Fedésük tartóoszlopai anyaga igen változatos, láthatunk fából, kőből, téglából készítettet is. Leggyakoribb a ház falazatával azonos anyagból, azonos felületképzéssel készült tornácoszlop.

Előfordult, hogy a tornácot befalazták a szaporodó családtagok elhelyezése céljából. Ezt a jövőben nem javasoljuk. A tornácok utca felőli nyílása maradjon nyitott, ha nem is használják, legfeljebb korláttal vagy faráccsal jelezzék a bejárat megváltozását. A tornác, mint épületelem az új beépítésű településrészekben is példamutatóan gyakori.

A nap járásával változó árnyékoltságú átmeneti tér védelmet biztosít a mögötte lévő homlokzatnak, nyílászáróknak és egyúttal kiegészíti is a ház zárt tereinek funkciót. Egytornác sok mindenre használható, ideiglenes eső-biztos tárolásra, a nappali terekbővítése is lehet,

előtető a bejárat előtt, pihenő tér a kánikulában. Ezért fontos, hogymegőrizzük nyitottságát, átjárhatóságát: ez az összekötő kapocs ház és kert között, amiminden falusi, vidéki porta hasznos része. Gondoljuk erre, ha meglévő öregházunkfelújítását tervezzük, vagy új épület építésénél, a hagyományos forma és tér képzés masem avult el funkcionálisan sem. Az utcafronton kétszobásra szélesített, kontyolt tetővel lezárt lakóépület kert felőli oldalán megmaradhat a tornác.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

A hagyományos faluképre jellemző homlokzatképzés Püspökszilágyon a terméskőlabazaton álló, vakolt felületű, oromfalas illetve kontyolt tetős utcai homlokzat. Ezt az alapképletet gazdagították a visszafogott vakolatdíszítések. Gazdasági épületek esetében nemritkán szerkezeti indokok miatt a tömör hatású földszinti felületeket, már könnyedebb fa oromzatok fejezték be. Az épület homlokzatok növényzettel való befuttatása minden esetben színes, elevenképet mutat a házról.

A jól megválasztott homlokzatképzést, anyaghasználatot, színezést nagymértékben lerontja az utólag, látható módon elhelyezett redőnytok. A jövőben ezek felszerelését rejtett módon javasoljuk

Szép példája a község arculatához nem csak tömegében, hanem homlokzatképzésében és anyaghasználatában is illeszkedő, középület. A természetes anyagok színhatását a fehér vakolat emeli ki, teszi szerethetővé látványát.

A településközpontot körülölelő változatos arculatú területen rendre feltűnik az erős, kirívó színezetű és túl gazdagon, nem természetes anyagú burkolattal díszített homlokzat. Ezeket nem ajánljuk példaként követni. Az új épületek építése, felújítása esetén javasoljuk a következő épületek megjelenéséhez hasonló formájú, színhatású, anyagú homlokzatok kialakítását.

RÉSZLETEK

A településünk, az utcánk tele van azokkal a sokszor észrevétlenül ott lévő részletekkel, melyek visszatükrözik az ittélők gondosságát, érzékenységét. Ígyvan ez az épületeinkkel is. Azépítőmesterek tudása, kreativitása, arány- és szépérzéke hozta létre azt asok kis apró történet egy házban, vagy akár egy kerítésen, ami kerek-egésszé teszi a művet.

Vegyük észre ezeket a részleteket, melyek gazdagítanak egy-egy nagy homlokzatfelületet, érdekessé tesznek egy egyszerű deszkakerítést. Őrizzük meg környezetünk továbbépítésénél, házfelújításnál ezeket a kidolgozott vakolathímeket, kőfaragványokat, mívés falfaragású, kovácsoltvas kapukat. Hiszen ezek a befektetett munkaokán, de valójában formaikülönlegességük miatt is, értékesebbé, vonzóbbá teszik házunkat.

A változatos arculatú terület egyik saroktelkén épült, két utcai homlokzattal rendelkező parasztház díszje – azon túl, hogy L-alakú alaprajzon épült tömegformája tornácot zár magába –, hogy a tornác fa korlátját az épület lábazatán megjelenő idomított kőburkolatú oszlopok merevítik, fa oszlopai a homlokzat burkolattal azonos színezést kaptak. A zsindeley fedés ellenére a fontos funkciót ellátó épületrész pozitív hatással van a homlokzat és az utcakép látványára.

Az Ófalu
ízlésesen
felújított
hagyományos
lakóháza
követendő
példát mutat a
jövőben e településrészben építeni szándékozók

részére a formát, a színezést a tető fedését és hajlásszögét, az oromfal burkolásának anyagát illetően.

KERTEK

A kertekben itt-ott látható kerek kutat akkor is érdemes megőrizni, ha rendeltetését már nem tölti be. Látványa üdítő és értéknövelő képet ad a falunak és a teleknek is. Aki látja, tudja, hogy a tulajdonos értékes ember, mert a szép képet, látványt, mint értéket szereti. Az a tulajdonos, aki okos is, mai technikával a kút vizét felhasználja a dísz-, vagy konyhakert öntözésére, a felépítmény változatlan formában megtartása mellett.

A lakóház mellett virágok díszítik az udvart és alakítják a falu arculatát, a hátsókertben kézi művelésű karózott szőlő termesztése látható sok portán.

A garázs előtti lugassal fedett előkert sűrű árnyékot ad nyáron a gépkocsinak.

Az oldalkertben is elfér egymás mellett a virágoskert és a szőlő lugas.

A domboldalakon már nem, de a házikertekben még folyik a szőlő művelése kézzel.

KAPUK, AJTÓK, ABLAKOK

Egy-egy ház megjelenése jelentősen függ a homlokzati nyílászárók milyenségétől is. A tömör és áttört felületek aránya, a nyílászáró irányultsága (álló, fekvő) karaktert hordoz. Ahagyományos arculatú településrészen 40-50 évvel ezelőtt épült sátozott házak megbontották a főutca oromfalas, nyeregtetős parasztházak egységesen széputcaképét.

Az új háztípussal együtt a nyílászáró arányok is megváltoztak, nemelönyükre. A hagyományos nyílászáró arányok mindig álló formátumúak, megnyújtottmagasságukkal esztétikusan illeszkedtek a homlokzathoz.

Különösen igaz ez a bejárati ajtókra, melyek az első köszöntők egy házba való belépés előtt. Vegyük példát az elődök formaérzekéből és válasszunk stílusos, az épülethez illeszkedő ajtótípust, legyen kifejező a belépő számára is, hogy hova fog érkezni.

Az ablak a ház szeme, ahogyan a régiek mondták. A hagyományos település részekén jellemző álló formátumúablak arányokat őrizzük meg a felújításokat követően is. A műszaki modernizáció nem ellentétes a nyílászáró formaiértékének megőrzésével. A ház teljes megjelenéséhezilleszkedő, mívés kialakítású ablak visszatükrözi a lakókszépérzékét is.

A tervezett árnyékoló szerkezetek beépítése során törekedjünk arra, hogy az utólagos redőnyök, zsaluk ne rontsák el az eredeti szerkezet esztétikus megjelenését. Minden esetben gondoljunk a célszerűség mellett a formai kialakításra is, az utólagos redőnytokok rejtett kivitelben készüljenek.

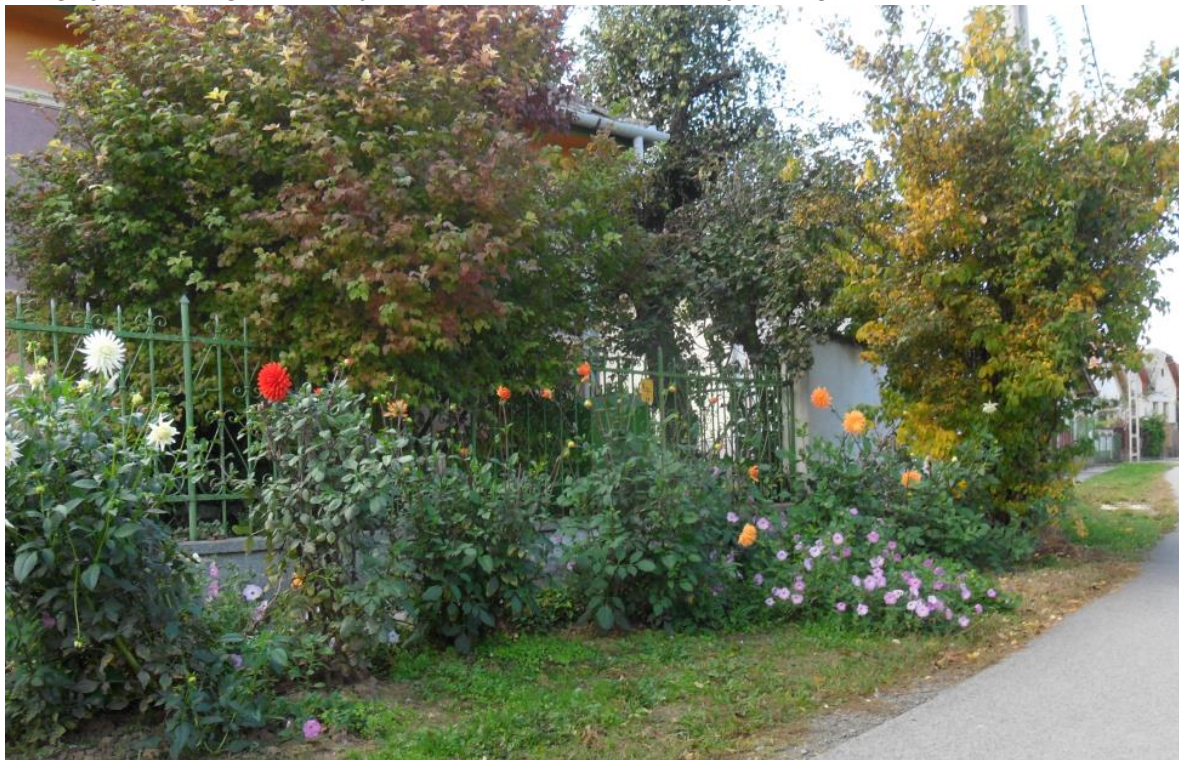
A nyílászárók színezésénél használjunk hagyományosan visszafogott színeket, kerüljük a harsogó, rikító élénk színhasználatot. A nyílások keretezésénél is kövessük a hagyományokat, egyszerű vakolat keret alkalmazzunk, ne áltagozatokat, stukkókat. Ezeknek a kiemelő tagozatoknak mindig világosszínt adjunk.

UTCÁK, TEREK, KÖZPARKOK, KÖZTEREK

Legfontosabb, hogy a közterület a rendeltetésének megfelelően gondozott legyen, akár gyalogos, akár gépjármű közlekedésére, ünnepség tartására, csapadékvíz elvezetésére szolgáljon. A virág, a sövény a fasor minden utca látványát megszépíti.

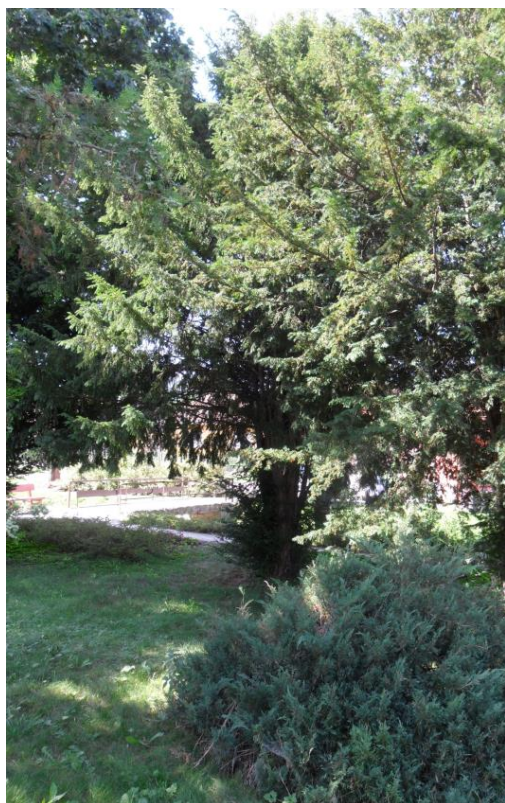
A fa oszlopokra erősített, deszkára írt utcanevek a gépkocsival közlekedő számára is olvasható, s illenek a falusi arculathoz

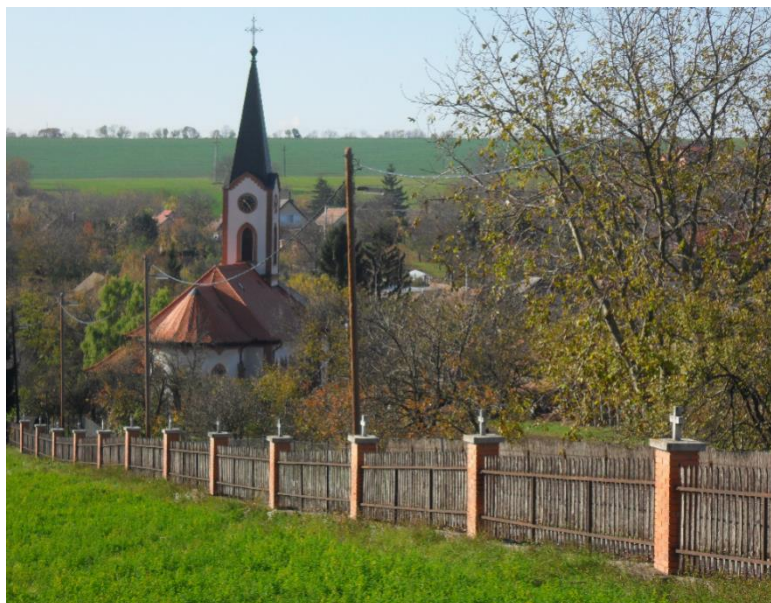
A temetőhöz vezető utca megható, természetes látványa, amint az özvegyasszony virággal és kapával a kezében ballag a temető dombra.

A Főtéren a templom előtti feszület a talpazatára helyezett két márványtáblán a világháborúban elesett hősöknek állít emlékoszlopot. Itt lobog Püspökszilágy címeres zászlója. Díszburkolata hétköznapiokon a Polgármesteri Hivatalba, a Postára, az Iskolába érkezőknek biztosít parkolóhelyet, ide érve a mozgásukban korlátozott személyeket is. Az emlékmű közvetlen környezetét a járműforgalommal érintett burkolattól virágágyak választják el.

A Főtér mellett, az Arany patak partján fekvő parkot növényállományára tekintettel helyi jelentőségű természeti értéként javasoljuk kezelni és nyilvántartani. Látványa mind a növények, mind a kerti építményeik tekintetében a község egyik gyöngyszeme, feloldja a Főtér tagolatlan szilárd burkolatát.

Püspökszilágyon a Plébánia léckerítését tagolja a Kálvária 14 stációját megjelenítő téglaoszlop sor.

A Golgota a Szent Márton utcára néz.

Aki elfárad a hegyre jártában, megpihenhet két stáció között.

MAI JÓ PÉLDÁK

ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

Ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés, kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

A mai építészete lesz a falu holnapi jövője. Ezeknek a szavaknak a terhe nyomja valamennyi házépítő vállalat tudattalanul is. Akkor lesz szervesen fejlődő egytelepülés, ha az építés hagyománya tovább él. Ez nemcsak formai jegyeket jelent, hanem elsősorban egy viselkedési formát, mely az adott utca, falurész már ott álló házaihoz viszonyul.

A jó mai épületek nem csak az utcaképben arányosak, de építési programjukban is takarékosak, nem nőnek túl a szomszédot és egységben gondolkodva, azonos műszaki és építészeti igénnyel készülnek el.

Az oromfalas kialakítás példái, változatos burkolati kialakításokkal, arányosan elhelyezett nyílászárókkal.

A tornác látványa az oromfalon beépítése ellenére megjelenik.

A lemez fedésű előtető a bejárat felett azonos anyaga és színe által szerves egységet alkot a pergolával és a tetőtéri mellvéddel. Ha majd a pergolán végig fut a szőlő, a látvány akkor még szebb lesz.

A téglakerítésre magassági mérete és megszakítottsága következtében nem mondható hogy tömör.

A besüllyesztett virágtartók követik a terepszint változását.

A kis elemes faburkolat, az égre mutató álló ablakok könnyeddé teszik az épület látványát. A csúcsra állított kereszt nem kápolnát vagy imaházat jelöl, hanem a használó identitását sugározza.

Minél több a zöld növény annál szebb az utca, a ház.

Az erdei iskola nyári tanterme a falu hagyományos formavilágát továbbmenti.

A tornácot vagy előtetőt tartó oszlopok, ereszdeszkák mives faragása, mintázása sokszor észrevétlenül ott lévő részletek visszatükrözik az itt élők gondosságát, érzékenységét. Így van ez az épületeinkkel is. Az építőmesterek tudása, kreativitása, arány- és szépérzéke hozta létre azt a sok kis apró történetet egy házban, vagy akár egy kerítésen, ami kerek-egésszé teszi a művet.

Az oromfalas lakóház homlokzatához illik a két padlásszellőző nyílás.

A felújított ablak tartsa meg a régi „álló” ablak arányát.

Helyes, ha az árnyékoló redőny tokja nem jelenik meg a homlokzaton.

Ha a padlásteret nem csak szellőztetni, hanem megvilágítani is szükséges, a nyílászárók száma maradjon kettő, formája illeszkedjen a tető hajlásszögéhez.

Az új vagy felújított házak keskeny tornáca a födémszerkezet konzolos kialakításával is lefedhető. Ez esetben az oszlopok nem akadályozzák a kerekesszékek közlekedőit.

JÓ PÉLDÁK

SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

Reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

Ebben a fejezetben nem szeretnénk határozottan állást foglalni a tekintetben, hogy milyen utcabútor, reklám való Püspökszilágy közterületeire. Csupán azokat a lehetőségeket kívánjuk bemutatni, melyek megismerésével elkerülhetjük a reklámozás és egyéb építmények esztétikai szempontból legáltalánosabb hibáit.

Hirdető- és reklámtáblák elhelyezésénél fontos szempont, hogy helyi szolgáltatásokat és termékeket jelenítsen meg.

A községet megközelítő közút hirdetései nem nyomhatják el az utak kanyarulatában felbukkanó látképet. A reklám legyen a reklámozó arca is, ezért fontos, hogy a közterületen megjelenő arculat igényes legyen mind grafikai tervében, mind anyaghasználatában. A településre látogató számára vonzó, ha a reklámtábla is hordozza magában a falura jellemző identitást, legyen helyi íze a cégérnek is.

A kihelyezett hirdetőtáblák, cégfeliratok, intézményi feliratok, emléktáblák legyenek a házhoz illő, egyedi tervezésűek, melyek megvalósításához hozzáértő szakember segítségét vegyük igénybe. A táblák mérete, alakja igazodjon a hordozó felülethez, az épülethez. A figyelemfelkeltési igényünket fejezzük ki mértékletesen és igényesen. Az anyagválasztásnál mindig gondoljunk az időtállóságra is, hiszen a legtöbb hirdetési felület kültéren kerül elhelyezésre. Mívesen kidolgozott és ötletes üzletfeliratot, cégért készíttessünk, kerüljük a villódzó, harsány reklámtáblákat.

A zöldfelületek, utcabútorok, kandeláberek, egyéb közterületi műszaki berendezések (szemégyűjtők) ízléses, összehangolt kialakításával jól illeszkedik a hagyományos parasztház kiülőjének látványához. A közösségi létesítmény mindig legyen példamutató a polgárok, a vállalkozók által készített, közhasználatra is rendelkezésre álló, illetve közterületről is látható magánterületek (kiskertek, parkolók, játszóterek) berendezését, beültetését illetően.

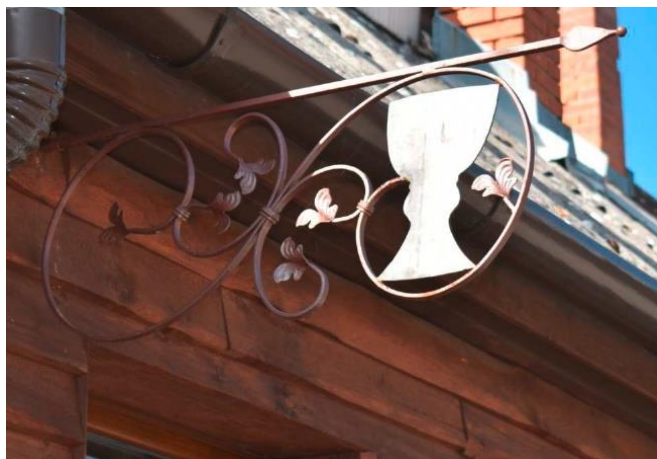
Püspökszilágy Községben napirenden van a vizes élőhelyek természetes értékeit megőrző, ugyanakkor a szabadidő egészséges eltöltését szolgáló, természeti területek kulturált kialakítása mindkét patak mentén erre alkalmas, meglévő területen.

A növény és állatvilág-, a hal-, a vízgazdálkodás hasznosítását is meg kell itt oldani. Ezek fenntartása érdekében nem elég a védelemről gondoskodni, az értékeket el is kell adni, reklámozni kell.

A falu és testvérfaluja közösségének összetartását, hasonló identitását hirdeti a községháza udvarára vezető székely-kapu.

Vidéken vagyunk, a hirdetés is legyenegyszerű, egyértelmű, autentikus.

A kilátó a szomszédos Penc önkormányzattal, közös közigazgatási határon áll. Állapota lezárt. A festői látványt nyújtó műszaki berendezés közhasználatra megnyitása fellendítené a turista forgalmat mindkét községben.

A közösséget szolgáló épületekről nem hiányozhat a rendeltetést hirdető reklám, melynek legjobban illeszkedő formája a homlokzatra rátett betűkből álló egyszerű, érthető szöveg.

A Főtéren működő postafiók cégére hagyományos, de a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Kft. feltűnő fényreklámja a közösség hirdetéseit is megjeleníti. A faluba érkező idegen könnyen észreveszi. Látványa kedves a falubelieknek, és büszkék is arra, hogy van postafiók a faluban.

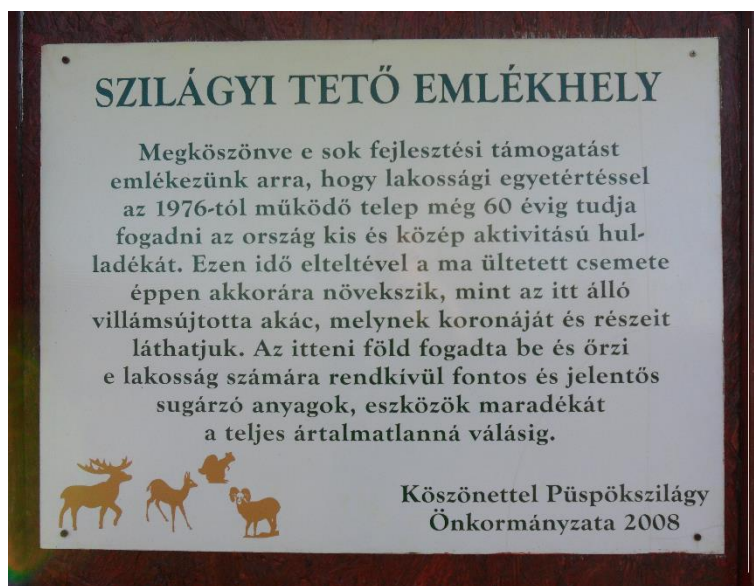

Az egyszerű és közérthető reklámot szeretik a kisvállalkozók.

Az Aranypatak történelmi időkből fennmaradt kőboltozatú hídja ma is értékes és hasznos műszaki berendezés a termőföldre járó gazdáknak, a turistáknak.

A sugárzó anyagok biztonságos elhelyezését hirdeti a Szilágyi tetőn elhelyezett emléktábla.

A Püspökszilágyiak szép számban jelentek meg a lakossági fórumon.

IMPRESSZUM

PÜSPÖKSZILÁGY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Püspökszilágy Község honlapcíme: www.puspokszilagy.hu

Püspökszilágy Község e-mailcíme: hivatal@puspokszilagy.hu

Polgármesteri Hivatal postai címe: 2166Püspökszilágy, Kossuth Lajos utca 9

Telefon: +36-27-368-186, 06-27/366-061

Polgármester: Tordai Sándor

Polgármester e-mailcíme: polghivatal@puspokszilagy.hu

Főépítész: Jámbor László, e-mailcíme: jamborl.laszlo43@gmail.com

SZERKESZTETTE: Kovács Miklós/Kovaterv Kft.

SZÖVEG: Jámbor László, Kovács Miklós

FOTÓ: Jámbor László, Kovács Miklós

GRAFIKAI TERVEZÉS: Jámbor László, Kovács Miklós

Püspökszilágy, 2017. december

A kiadvány készítése során felhasználásra kerültek a Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft. által biztosított ábrák, sablonok.

Erőforrások

RÁFORDÍTOTT IDŐ ÖSSZESZESEN 91 nap

TERVEZŐK: 2 FŐ

FOTÓK: 262 db. készült, 137 db. bekerült.

TERÜLET: 3 db.

TÉRKÉP: 2 db.